

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Módszertanfejlesztés a tudástranszferhez

**3. munkacsomag, 1. tevékenység (WP3-A1):
Módszertanfejlesztés az idősek oktatására a
fenntartható és zöld háztartás témáiról helyi
rendezvényeken**

**Az Európai Unió
társfinanszírozásával**

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

Projektösszefoglaló

Az Erasmus+ keretében megvalósuló [C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0](#) projektben a vidéki idősekre szabott képzési anyagokat dolgozunk ki, amellyel javíthatjuk a felnőttkori tanulási lehetőségekhez való hozzáférésüket. Az érintett témák, mint az energiahatékonyság, a fenntarthatóság a háztartásban vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás segíthetnek a klímaváltozás és az energiaszegénység elleni küzdelemben, és hozzájárulhatnak a fenntarthatósághoz.

- A projekt elsődlegesen a 65 év feletti idős embereket célozza vidéken és országszerte, mivel ők gyakran hátrányt szenvednek az elérhető képzési lehetőségeket illetően amiatt, hogy vidéken élnek, vagy mert alacsonyabb informatikai készségekkel rendelkeznek.
- Ezen túlmenően a projekt megcéloz további közvetítőket, akik képesek közvetlenül elérni a fő célcsoportot, úgy mint az idősekkel dolgozó civil és más szervezetek munkatársai, különösen a vidéki területeken, a helyi és regionális önkormányzatok dolgozói és a felnőttképző szakemberek általában véve, továbbá
- A fiatalabb generációkat a generációközi tanulás vonatkozásában.

[CAM Consulting Kft., Magyarország](#)

[Projects in Motion Limited, Málta](#)

[Falco & Associati SRL, Olaszország](#)

[BSC, Business Support Centre Kranj, L.t.d., Kranj, Szlovénia](#)

[KMOP – Education and Innovation Hub, Görögország](#)

[Associação de Melhoramentos e Bem Estar Social de Pias, Portugália](#)

[Nyugdíjasok Egyesülete, Magyarország](#)

**Projekt-
partnerek**

Szerkesztők:

Lagiokapa Ioanna, KMOP Education and Innovation Hub
Ribeiro Vera, Associação de Melhoramentos e Bem Estar Social de Pias

Fordította:

CAM Consulting Kft.

© 2023. Ez a mű a Creative Commons Attribution 4.0 International License ([CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)) licensszel készült.

www.changers2.eu

[Changers-2.0](https://www.facebook.com/Changers-2.0)

[c.h.a.n.g.e.r.s.2.0](https://www.instagram.com/c.h.a.n.g.e.r.s.2.0)

Tartalomjegyzék

A C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt célja	06
A Módszertani útmutatók célja.....	07
Következő állomás: C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 képzési anyagok és eszköztárak.....	08
Tanulási célok.....	10
Ajánlott tanterv.....	13
Az oktatói modulok használatának módszertana	19
1. Oktatói modul: Idősek oktatása vidéki területeken zöld és fenntarthatósági témákról....	21
2. Oktatói modul: Tanulási stílusok – Emlékezet és elkötelezettség.....	28
3. Oktatói modul: Helyi rendezvények alapjai.....	37
4. Oktatói modul: Idősek elérése – Eszközök és ötletek.....	42
5. Oktatói modul: További olvasmányok és források.....	47
1. melléklet: Javasolt tartalomjegyzék oktatóknak.....	48
2. melléklet: Korosztálybarát helyi rendezvények szervezésének kritériumai.....	60
3. melléklet: Képzés előtti és utáni értékelő sablon.....	66
4. melléklet: Meghívók javasolt felépítése.....	70
5. melléklet: Kapcsolódó projektek.....	72
Hivatkozások	81

A C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt célja

A C.H.A.N.G.E.R.S.- 2.0 projekt egyik célkitűzése a vidéki idősök képzésével foglalkozó oktatók számára célzott képzési anyagok kidolgozása, hogy javítsuk a felnőttkori tanulás lehetőségeit. Az érintett témák segíthetnek a klímaváltozás és az energiaszegénység elleni küzdelemben, és hozzájárulhatnak a fenntarthatósághoz. A jelen dokumentum útmutatást nyújt az alábbi tevékenységekhez:

- **WP3-A1. tevékenység:** *Módszertanfejlesztés az idősök oktatására a fenntartható és zöld háztartás témáiról helyi rendezvényeken.*
- **WP3-A2. tevékenység:** *Módszertanfejlesztés az idősök oktatására a fenntartható és zöld háztartás témáiról generációkon átívelő megközelítéssel*

A jelen dokumentum célja, hogy hasznos képzési anyagot nyújtson a fenntartható és zöld háztartás témáiról.

A Módszertani útmutatók célja

WP3-A1. tevékenység: A Módszertanfejlesztés az idősek oktatására a fenntartható és zöld háztartás témáiról helyi rendezvényeken hozzájárul a projekt átfogó célkitűzéséhez egy megbízható módszertan kialakítása révén a fenntartható és zöld háztartás témájú képzési anyagok és eszköztárak fejlesztésére és felhasználására.

WP3-A2. tevékenység: A Módszertanfejlesztés az idősek oktatására a fenntartható és zöld háztartás témáiról generációkon átívelő megközelítéssel tevékenység a generációk együtt-tanulására fókuszál, vagyis arra, hogyan képesek a gyermekek, unokák, szomszédok segíteni az időseknek a zöld és fenntarthatósági témák elsajátításában közös tanulás keretében.

A két módszertan végső eredményét két jelentés tartalmazza, amelyek magukban foglalják az alábbi fejezeteket:

- Tanulási célok
- Ajánlott tanterv
- Az oktatói modulok használatának módszertana
- Generációközi tevékenységek

Következő állomás: C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 képzési anyagok és eszköztárak

A módszertanfejlesztést követően a projekt:

- **képzési anyagokat** biztosít zöld, energiahatékonysági, fentarthatósági és a klímaváltozáshoz köthető témákban az idősök igényeire szabva.
- két **eszköztárat** ajánl, amelyek további információt és támogató eszközöket nyújtanak a két módszertani megközelítésnek megfelelően, úgy mint tippek és trükkök, valamint ötletek a helyi rendezvények szervezéséhez képzési anyagokkal és játékokkal.

Nézze meg a 4. munkacsomag (WP4) eredménytermékeit a [projekt honlapján](#), ahol megtalálja a kapcsolódó dokumentumokat: <https://changers2.eu/results/>

3. munkacsomag, 1. tevékenység (WP3-A1):
Módszertanfejlesztés az idősek oktatására a
fenntartható és zöld háztartás témáiról helyi
rendezvényeken

Tanulási célok

Tanulási célok

A tanulási célok kapcsolódása a GreenComphoz

A **GreenComp** egy referenciakeret a fenntarthatósági kompetenciákhoz, amely közös alapot nyújt a tanulóknak és iránymutatást az oktatóknak, elősegítve a fenntarthatóság mint kompetencia konszenzusos meghatározását (Bianchi et al., 2022).

"A GreenComp egy sor fenntarthatósági kompetenciát határoz meg. Ezek a kompetenciák az oktatási programok részeként olyan ismeretek, készségek és attitűdök kialakításában segíthetik a tanulókat, amelyek előmozdítják az empatikus, felelősségteljes és körültekintő gondolkodásmódot, tervezést és cselekvést a bolygónkat és az emberek egészségét illető kérdésekben."

<https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/bc83061d-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1>

A Módszertanfejlesztés az idősek oktatására a fenntartható és zöld háztartás témáiról helyi rendezvényeken keretében meghatározott célkitűzések mind fenntarthatósági kompetenciákhoz, így a GreenComphoz is kapcsolódnak.

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

Előnyök az oktatók és idősek számára

A javasolt módszertan támogatja a partnereket, idős szervezeteket és önkormányzatokat, hogy segítsék az időseket, hogy....

- ▶ tudják, a különböző kultúrák és generációk értékrendszerüktől függően kisebb vagy nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a fenntarthatóságnak.
- ▶ személyes döntéseiket és cselekedeteiket összhangba hozzák a fenntarthatósági értékekkel és elvekkel.
- ▶ készek legyenek a fenntarthatóság értékeivel és elveivel összhangban cselekedni.
- ▶ tudják, életmódjuk mely aspektusai gyakorolnak nagyobb hatást a fenntarthatóságra és igényelnek alkalmazkodást.
- ▶ felismerjék és alkalmazkodjanak a különböző életmódokhoz és fogyasztási mintákhoz a természeti erőforrás alacsonyabb szintű felhasználásért.
- ▶ rugalmasak, találékonyak és alkalmazkodóak legyenek a váratlan környezeti változásokkal szemben.
- ▶ megértsék saját potenciáljukat a pozitív környezeti változás előidézésében.
- ▶ együttműködjenek és hatékonyan dolgozzanak együtt fiatalokkal a fenntartható és zöld háztartási témákban.
- ▶ mozgósítsanak másokat fenntarthatóbb döntések meghozatalára.
- ▶ előmozdítsák a generációk közötti kölcsönös megértést és empátiát.

Ajánlott tanterv

Miért érdemes az időseket megismertetni a zöld és fenntarthatósági témákkal?

Európában az idősek számának növekedésével – és ennek következtében a természeti erőforrások használatának növekedésével – szükségessé válik az energia, az éghajlatváltozás és a fenntarthatóság körüli eszmecsere és gondolkodás.

A 3. munkacsomag (WP3) e tantervének célja, hogy a C.H.A.N.G.E.R.S.–2.0 projekt 4. munkacsomag 1. tevékenységének (WP4-A1 *Képzési anyag kidolgozása idősek oktatásához fenntartható és zöld háztartás témakörökben*) kidolgozásához ajánlott tanterv bevezetésével segítse a partnereket, idős szervezeteket és önkormányzatokat abban, hogy az ilyen információk bemutatását az idősek számára is elérhetővé tegyék.

Hogyan lehet tehát a zöld és fenntartható témákkal foglalkozni az idősek igényeit figyelembe véve?

Az idősek kapcsolódó igényeinek elemzése

A C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt az időseket célozza, kiváltképp azokat, akik vidéken élnek, és emiatt kevesebb lehetőségük van tanulni a projekt témáiról.

Az Európai Unió 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai kerete a 2021-2030 közötti időszakra vonatkozó uniós szintű célokat tartalmaz, mint például a következők:

- legalább 40%-kal kell csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest,
- a felhasznált energia legalább 27%-ának megújuló forrásból kell származnia,
- legalább 32,5%-kal kell javítani az energiahatékonyságot.

E célok elérése érdekében az EU és tagállamai arra törekednek, hogy csökkentsék a lakossági energiafogyasztást, és fokozzák a megújuló erőforrások használatát.

Az európai háztartások teszik ki a végső energiafogyasztás $\frac{1}{4}$ -ét, miközben a népesség körülbelül 20%-a 65 év feletti. Az idősek ugyancsak ki vannak téve a gazdasági és társadalmi változásoknak, mint például az energia, a közüzemi szolgáltatások vagy az alapvető élelmiszerek árának változásai, és nagyobb valószínűséggel érinti őket az energiaszegénység.

Fontos fogalmak és kifejezések tisztázása (1)

Az alábbi lista a jelen módszertanban alkalmazandó főbb fogalmakat tartalmazza:

- **Energia** – e egy absztrakt fizikai mennyiség, amely a cselekvést és/vagy mozgást előidéző képességre vonatkozik, és számos formában kifejezhető: kinetikai, kémiai, potenciális stb.
- **Energiaszegénység** – azt jelenti, hogy a háztartások nem képesek megfizethető áron megfelelő szintű energiaszolgáltatást fenntartani.
- **Klíímaváltozás** – olyan globális vagy regionális éghajlati változásokra utal, amelyek évtizedek alatt következnek be, és befolyásolják az ökoszisztémák egyensúlyát.
- **Fenntartható fejlődés** – „olyan fejlődés, amely biztosítani tudja a jelen szükségleteinek kielégítését anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk lehetőségeit saját szükségleteik kielégítésére”. (ENSZ, 1987)
- **Generációk közötti elkötelezettség** – a fenntarthatósággal kapcsolatos erkölcsi és etikai kötelezettség, amely magában foglalja az egészséges környezet védelmét, mint a jelenlegi és a jövő generációinak kötelességét és elidegeníthetetlen jogát.

Fontos fogalmak és kifejezések tisztázása (2)

A projekt megvalósításával képesek leszünk olyan értékeket támogatni, mint:

- **Társadalmi igazságosság** – több, mint egyenlőség; a méltányosság szükséges a fenntartható fejlődéshez.
- **Környezeti felelősségvállalás** – mindannyiunknak joga és kötelessége felelősséget vállalni a környezetért.
- **Polgári részvétel** – a közös erőfeszítések megszervezésének szükségessége, a generációk közötti bevonódás, tapasztalat- és ötletcsere.

Az **1. melléklet** információval szolgál az anyagok általános felépítéséről, továbbá tartalmaz egy tartalomjegyzéket és egy ajánlást az oktatók számára az érintett témákat és terjedelmet illetően. Az ajánlás azt is tartalmazza, milyen zöld és fenntartható háztartási témák érdekelhetik az időseket.

Képzéseihez további hasznos oktatási anyagokat és eszközöket talál a 4. munkacsomag (WP4) eredménytermékei között.

Fontos fogalmak és kifejezések tisztázása (3)

Az ajánlott tanterv útmutatást nyújt arról, hogyan tudják a partnerek és közvetítő szervezetek (idős szervezetek, önkormányzatok stb.) bevezetni az időseket olyan témákba, mint:

- fenntarthatóság a háztartásban
- az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz való alkalmazkodás
- energiahatékonyság
- energiaszegénység
- megújuló energia
- elektromos mobilitás

Így lehetőségünk van időseket bevonni a környezetvédelmi kérdésekbe, hogy továbbadják ismereteiket és hozzájáruljanak a fenntartható fejlődéshez. Azáltal, hogy növeljük az idősek tudását a zöld és fenntarthatósági témákban, képesek lesznek:

- tudatosabbá válni a fogyasztásukat és a környezetet illetően,
- jobban megérteni a háztartási folyamatokat, és azok hatását az éghajlatra,
- csökkenteni költségeiket, továbbá környezet- és klímabarát módon javítani életmódjukat.

Az oktatói modulok használatának módszertana

Az oktatói modulok használatának módszertana

Mit takar a módszertan?

A módszertan olyan megközelítésekre fókuszál, amelyeket a civil szervezetek és önkormányzatok hasznosítani tudnak az idős állampolgárok eléréséhez és képzéséhez, különösen a vidéki területeken.

Az alábbi öt „**oktatói modul**” bemutatja, hogyan használjuk a képzési anyagokat és az eszköztárat; tanácsokat tartalmaz az idősök figyelmének felkeltésére és fenntartására helyi rendezvények során, ajánlásokat a rendezvények idősök igényeihez igazítására, az időseket célzó meghívók megosztására és közzétételére, továbbá jó gyakorlatokat.

1. Idősök oktatása vidéki területeken zöld és fenntarthatósági témákról
2. Tanulási stílusok: Emlékezet és elkötelezettség
3. Helyi rendezvények alapjai
4. Idősök elérése: Eszközök és ötletek
5. További olvasmányok és források
 - 1. melléklet: Javasolt tartalomjegyzék oktatóknak
 - 2. melléklet: Korosztálybarát helyi rendezvények szervezésének kritériumai
 - 3. melléklet: Képzés előtti és utáni értékelő sablon
 - 4. melléklet: Meghívók javasolt felépítése
 - 5. melléklet: Kapcsolódó projektek

Projekthonlap:

<http://changers2.eu/results/>

1. Oktatói modul: Idősek oktatása vidéki területeken zöld és fenntarthatósági témákról

Mit kell tudni az idősekről?

Az 1. oktatói modul bemutatja az idősek sajátos jellemzőit, amelyeket a képzésük során érdemes figyelembe venni. A cél feltárni:

- az öregedés idősekre gyakorolt hatását,
- az időskori társadalmi változásokat, továbbá
- a környezeti nevelés szerepét.

Az öregedés folyamata

Az öregkort a **harmadik életkor** időszakának nevezik, az első életkor a gyermek- és serdülőkort, a második életkor pedig a felnőttkor időszakát jelenti. A harmadik életkor jellemzően a 60-74 évesekre használjuk, akik általában még nem szenvednek súlyos betegségben, aktívak, beilleszkedtek a társadalomba, és képesek utazni.

A **negyedik életkor** a 75 év feletti, romló egészségi állapotban lévő idősekre vonatkozik.

Az öregedés lassú és zavartalan folyamat, amely során a testben és az emberi pszichében változások következnek be. Lefolyása egyenetlen és egyénileg nagyon különböző. Fontos, hogy az idősek olyannak fogadják el életüket, amilyen, anélkül, hogy lelkiismeret-furdalásuk lenne azért, ami nem történt meg, vagy másképp történhetett volna. Ez magában foglalja saját tökéletlenségük és hiányosságaik elfogadását.

Időskori társadalmi változások (1)

A pszichoszociális öregedés jelentősen befolyásolja az idősek azon képességét, hogy alkalmazkodjanak azokhoz a változásokhoz, amelyeket az idős kor hoz, úgy mint a nyugdíjba vonulás és a kapcsolódó gazdasági változások, a lakóhelyváltás vagy társuk halála.

A nyugdíjba vonulás nemcsak lehetőséget ad az időseknek a pihenésre, alvásra, és megszabadítja őket bizonyos társadalmi nyomásoktól, hanem csökkenti a társadalmi érintkezést is. Ugyanakkor teret ad új tevékenységeknek, önkénteskedésnek, különféle hobbiknak stb.

A nem megfelelő vagy elégtelen alkalmazkodás kisebbségi érzésben, haszontalanság érzetében és társadalmi elszigeteltségben nyilvánulhat meg.

Bár az időseknek kevesebb pénzre van szükségük ruházkodásra, szórakozásra vagy lakhatásra, megélhetési költségeik még mindig emelkednek (pl. gyógyszerek). Sokuknak lakóhelyet kell változtatni gazdasági okok miatt, vagy azért, mert túl nagy a háztartásuk, mozgáskorlátozottak vagy mentális problémákkal küszködnek, vagy nem tudják fenntartani magukat. Idős korban nagyon erős házastársi kötelék alakul ki a házastársak között, ami megkönnyíti az öregedést és egymás bátorítását.

Időskori társadalmi változások (2)

A partner halála után az idősek nagy veszteséget, ürességet és elhagyatottságot éreznek. Sokan megszokják az egyedüllétet, de függővé válnak a család más, fiatalabb tagjaitól. Ámbár vannak olyanok is, akik újra házasodnak.

Az özvegység elhagyottsághoz és a személyes jelentéktelenség érzésének növekedéséhez vezet. A nők (özvegyek) úgy kompenzálják a magányt, hogy társadalmi közösségeket hoznak létre, például idős nők csoportjait, akik rendszeresen találkoznak.

Az idősekkel foglalkozó szervezetek tagjaival folytatott rendszeres találkozók és tevékenységek segíthetik az oktatókat a meglévő társadalmi kapcsolatok elmélyítésében vagy új kapcsolatok kialakításában. Különösen előnyös lehet az időseket célzó tevékenységek közös szervezése, ahol új kapcsolatok jöhetnek létre (pl. szeniorművészeti kiállítás szervezése az idősek önbizalmának erősítésére, a kreativitás ösztönzésére, művészeti és társadalmi életük fejlődésére).

Időskori társadalmi változások (3)

„Az ókori görögök ezt a kort a bölcsesség időszakaként határozták meg, amelyben az idősebbeket tisztelik és általános megbecsülésben részesítik. Míg ezek az általános szabályok ma már helyet adnak a gyorsan fejlődő társadalom különféle kliséinek és álértékeinek, még ez a dinamikus 21. századi társadalom is tudatában van a kialakulóban lévő demográfiai egyenlőtlenségeknek. Nagy fejlődésnek lehetünk tanúi a tudomány és az orvostudomány terén, ami a lakosság átlagéletkorának emelkedésének is az egyik lényeges aspektusa. Ezért a fejlett társadalom feladata, hogy lehetőséget biztosítson az időseknek érdeklődési körük aktív kibontakoztatására és produktív időtöltésére.

A művészeti oktatás kiváló, alacsony költségű lehetőségnek tűnik. A harmadik korszak művészeti akadémiái, amelyeket többnyire annak a városnak a költségvetéséből támogatnak, ahol működnek, segítik diákjaik művészeti és kulturális fejlődését, a rendszeres találkozókat és a társadalmi integrációt.”
(Gomes et al., 2020, p.8)

A portugáliai Senior Egyetemen az időseket a zene, a képzőművészet, a tánc, az irodalom művészeti tudományaiból, valamint pszichológiából oktatják, és általában különböző műhelyeket hirdetnek a zöld környezet kérdéseivel kapcsolatban. Az idősek pozitív önismeretét és önbizalmát az a művészeti folyamat segíti elő, amelynek részesei.

Időskori társadalmi változások (4)

Az idősekkel együtt elvégzett gyakorlati tevékenység is segíthet a társas interakcióban, ez is része a környezeti nevelésnek. Az idősek tapasztaltak a környezeti változások és átalakulások terén, amelyet meg kell becsülni. Az idősek megmutathatják a fiatalabbaknak a múltbeli hibáikat, sikereiket, és közösen alternatívákat építhetnek a problémák leküzdésére a lakosság életminőségének javítása érdekében.(MACHADO et. al., 2006).

Az idősekkel végzett tevékenységek segítik a környezeti problémák megoldását a tapasztalat- és tudáscserén keresztül. A résztvevők tudatos hozzáállást alakítanak ki a témával kapcsolatban, és az információt továbbadják gyermekeiknek, unokáiknak és ismerőseiknek.

Időskori társadalmi változások (5)

A C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt keretében fejlesztett anyag számos kulcsfontosságú aspektus jelentőségét hangsúlyozza, úgy mint:

- az idősek ösztönzésének fontossága, hogy tanuljanak, felismerjék és értékeljék múltbeli tapasztalataikat;
- kreativitásuk előmozdítása; továbbá
- érdeklődésük felkeltése a környezetvédelem iránt.

Kulcsfontosságú a hasonló kezdeményezések országos kiterjesztése és fokozása annak érdekében, hogy az időseket megbecsüljék és aktívan részt vegyenek a környezeti nevelési tevékenységekben.

Az ilyen programok elősegítik az élettapasztalatok megosztását és az ismeretek generálását e népességcsoport körében, akik eltérő neveltetésük miatt esetleg korábban nem találkoztak környezeti neveléssel.

2. Oktatói modul: Tanulási stílusok: – Emlékezet és elkötelezettség

Hogy tarthatjuk fenn az idők érdeklődését egy zöld és fenntartható háztartás témájú képzés során?

Ez a oktatói modul arra a tanulási folyamatra összpontosít, amelyet a partnerek, idős szervezetek és önkormányzatok követhetnek, hogy aktívan bevonják az időseket a zöld és fenntartható háztartási témákba, figyelembe véve az idők igényeit.

A cél, hogy rugalmas tanulási mintákat kínáljunk, mivel az időknek időbe telhet, hogy alkalmazkodjanak a spontán beszélgetésekhez, és sokkal több ismétlést és kifejezett magyarázatot igényelhetnek. Ezért ez a modul olyan lépéseket tartalmaz, amelyeket követni kell annak érdekében, hogy az idők motiváltak maradjanak a képzési alkalmak során, figyelembe véve a memória és az elkötelezettség kérdését is.

A tanulási folyamat során felmerülő kihívások kezelése

Az idősök képzésének megkönnyítése érdekében az oktatóknak/idős szervezeteknek/önkormányzatoknak le kell küzdeniük az alábbi kihívásokat, amelyekkel az idősök szembesülhetnek:

- az információfeldolgozási képességek normális, életkorral összefüggő hanyatlása;
- fizikai funkciókkal kapcsolatos problémák, például látás- vagy halláskárosodás;
- társadalmi elköteleződési képességek és kisebb figyelmi kapacitás;
- nehézségek a teljesen ismeretlen fogalmak megértésében.

Ezen a koncepción belül a **tanulókör megközelítés** és a **történetmesélés módszertana** (storytelling) javasolt a tanulási folyamat hatékony részeként az idősök bevonására a zöld és fenntartható háztartási témákba. Mindkettő lehetőséget biztosít az aktív részvételre, a tudásmegosztásra és a személyes kapcsolatokra, miközben figyelembe veszi az idősök speciális igényeit is, mint például az ismétlés és a magyarázatok iránti igény.

Tanulókör megközelítés (1)

A **tanulókör módszertana** egy olyan képzési tevékenységet takar, amely a résztvevő csoport sajátos igényeihez és érdeklődési köréhez igazodik. (Seniors in the Education, n.d.).

A tanulókörök főbb jellemzői a következők:

- Az idősek kis csoportjai köröket alkotnak, hogy ösztönözzük őket az ötletek megosztására.
- Az időseknek lehetőségük van kiválasztani a megvitatni kívánt témát.
- A csoport maga határozza meg a tanulási célokat, cselekvési tervet és időkeretet állít fel a résztvevők igényeinek és általános fejlesztési céljainak megfelelően.
- Minden résztvevő megosztja tudását és tapasztalatait a választott témában.
- A tréner felléphet segítőként, de a csoportot a résztvevők által demokratikus módszerrel (pl. szavazás útján) választott vezető vezeti.
- A résztvevők képesek a feladatok elvégzésére együttműködés és kommunikáció révén, a tanulók és a tanárok szerepét egyaránt felöltve.

Tanulókör megközelítés (2)

A tanulókör megközelítés előnyei:

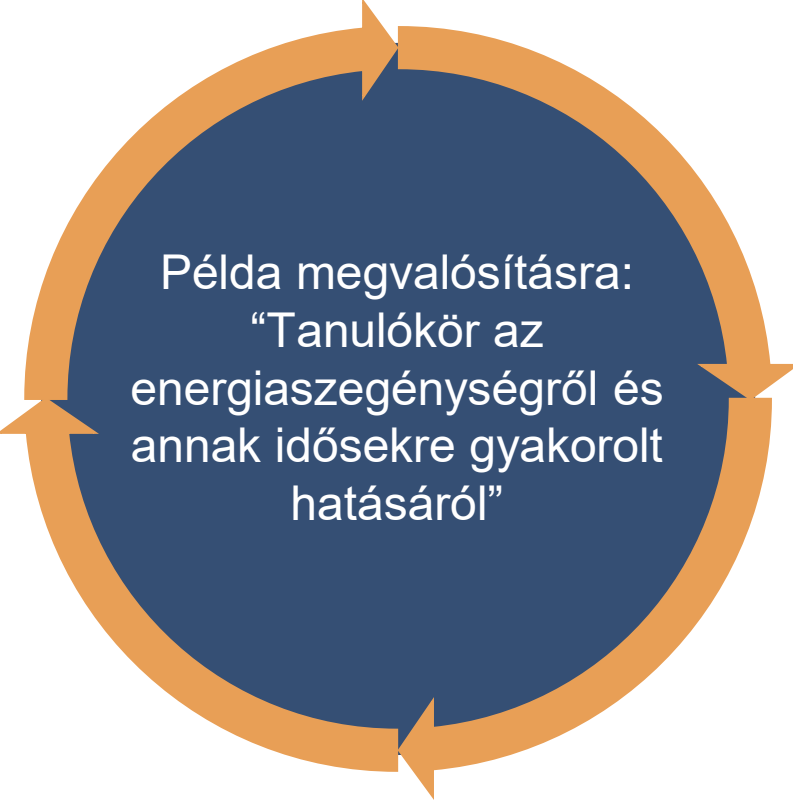
- Csapatmunkát, együttműködést, kommunikációt tanít a csoport tagjai között, támogatja szocializációjukat.
- Az idősek úgy érzik, hozzájárulásuknak valós hatása van (újra megismerkednek az aktív állampolgársággal, és arra ösztönzik őket a mindennapi életben).
- Az idősek motiváltak vezetői képességeik fejlesztésére.
- Az idősek megtapasztalják a csoporthoz tartozás érzését, ami fontos, mivel sokan szembesülnek társadalmi kirekesztéssel.
- Növeli az idősek önbizalmát és függetlenségét, miközben arra ösztönzi őket, hogy kezdeményezzenek, és osszák meg ötleteiket, tudásukat.

Tanulókör megközelítés (3)

4. A csoport levonja a következtetéseket, és reflektál a megbeszélésekre.

3. Az idősek megosztják a tudásukat arról:

- mi az energiaszegénység, és az milyen hatást gyakorol rájuk?
- milyen kihívásokat teremt az energiaszegénység?
- milyen lépéseket tettek az energiaszegénység ellen?

Példa megvalósításra:
"Tanulókör az energiaszegénységről és annak idősekre gyakorolt hatásáról"

1. A választott vezető (a téma szakértője) vagy az oktató általános tájékoztatást ad arról, mit értünk energiaszegénység alatt.

2. A résztvevők döntenek a cselekvési tervükről, az időkeretről és a tanulókörön keresztül elérni kívánt célokról.

Történetmesélés módszere (1)

A **történetmesélést** mint pedagógiai eszközt, széles körben alkalmazzák, különösen a felnőttoktatásban és az élethosszon át tartó tanulásban. A történetek elmesélése az időseknek nagyon hatékony lehet abban, hogy megragadja a figyelmüket, és bevonja őket a folyamatba, mivel aktív hallgatóvá teszi őket.

A történetmesélés előnyei az idősek számára:

- Az idősek azonosulni tudnak a bemutatott élménnyel.
- A történetek inspirációt nyújtanak a hallgatóknak, és lekötik a figyelmüket.
- A történetek konkrét időkeretet, irányt és cselekvési lehetőségeket biztosítanak. A történetek emlékeket ébresztenek és empátiát váltanak ki (empatikus kompetenciák fejlesztése).

Történetmesélés módszere (2)

A történet kiválasztásakor az oktatóknak el kell dönteniük, hogy mi a történetmesélő foglalkozás célja, és hogyan felel meg az idősebb felnőttek sajátos igényeinek. Például a történet célja lehet:

- szemléletformálás,
- az összetartozás érzésének megteremtése,
- az idősek kritikus gondolkodásának beindítása,
- ösztönzés a tudás feldolgozására,
- új nyelvi készségek elsajátítása,
- a kreativitás beindítása, az együttműködés és kommunikáció ösztönzése stb.

A történetmesélést használhatják maguk az idősek is, így aktív résztvevői lesznek a foglalkozásnak. Amikor az időseknek lehetőségük van saját történeteik és tapasztalataik megosztására a csoporttal, gyorsabban elmerülnek egy magával ragadó tevékenységben, miközben mindenki számára ismerős és biztonságos környezetet teremtenek, ahol megoszthatják gondolataikat.

Történetmesélés módszere (3)

Példa megvalósításra:

Egy érdekes módja a beszélgetés elindításának és a történetmesélő foglalkozás elkezdésének az idősök bátorítása, hogy hozzák el magukkal egyik fotóalbumukat vagy egy számukra fontos tárgyat a képzésre.

Mindenki elmesélheti saját történetét a fényképe/tárgya alapján (pl. gyermekkorából, házasságából, családjáról, különleges történelmi eseményekről stb.).

Az oktatóknak tanácsokkal kell ellátniuk az időseket, hogy történeteiket a fenntarthatósághoz kapcsolják, és a történeteikhez olyan irányadó kérdéseket kell feltenniük, mint például: Gyermekkorában tett-e a környezetvédelmért? A környezetében élők beszéltek a fenntarthatóság fogalmáról? Voltak olyan környezeti katasztrófák vagy események annak idején, amelyek arra ösztönözték, hogy tegyen lépéseket a környezetvédelem érdekében? Szelektíven gyűjtötte-e a szemetet?

A csoport és az oktató kérdéseket is feltehet, hogy még interaktívabbá tegye a foglalkozást.

Általános tippek és trükkök oktatóknak

1

Használjunk ismert definíciókat az új fogalmak megismertetéséhez!

2

Minimalizáljuk a zavaró információ mennyiségét, összpontosítsunk egy fontos feladatra vagy olyan anyagra, amely leköti az idősek figyelmét!

3

A tanulási folyamatnak szekvenciálisnak kell lennie: győződjünk meg arról, hogy az idősek előzetesen azonosították és megértették azokat az előfeltételezett készségeket, amelyeket a tevékenység elvégzésével elsajátítanak!

4

Használjunk emlékeztetőket a memória javítására és ismételjük meg a fontos információkat!

5

A nyelvhasználat legyen egyszerű, a beszéd világos, érthető!

6

Tegyük az információt könnyen láthatóvá és olvashatóvá kiemeléssel, nagy betűmérettel és megfelelő sortávval!

7

Kerüljük a fényes papír használatát!

3. Oktatói modul: Helyi rendezvények alapjai

Hogyan tehetjük kényelmessé a helyi képzéseken való részvételt az idősek számára?

A 3. oktatói modul arra szolgál, hogy segítsen a helyi események idős résztvevőinek biztonságban és kényelemben érezni magukat, figyelembe véve az esetleges nehézségeiket, és csökkentve az esetleges stressztényezőket.

Célunk, hogy megoldásokat kínáljunk a partnereknek, vezető szervezeteknek, önkormányzatoknak a helyi képzések iránti bizalom erősítésére, valamint a kihívásokhoz való alkalmazkodásra.

Korosztálybarát helyi rendezvények szervezése (1)

Az idősek sajátos igényeivel összhangban lévő, korosztálybarát helyi rendezvények és képzések kialakításához a közösség, az önkormányzatok és a civilcsoportok helyi ügynökségeinek együttműködése szükséges.

Van néhány lépés, amelyet az oktatók és a közösség általánosságban követhet annak érdekében, hogy egy helyi rendezvény befogadó és zökkenőmentes legyen:

1. lépés: Több érdekelt fél bevonása

Az állami és magánszereplők bevonása igen hasznosnak bizonyulhat az idősek elérésében, valamint a képzésben való részvételük biztosításában.

Az érintettek lehetnek választott tisztségviselők és önkormányzati képviselők, az időskorúakat segítő szervezetek képviselői vagy önkéntesek.

Az érintettek létrehozhatnak egy **Korosztálybarát Bizottságot** (a továbbiakban Bizottság), amely a közösség korosztálybarát kialakításáért tett erőfeszítések koordinálásáért felel.

Korosztálybarát helyi rendezvények szervezése (2)

2. lépés: Értékelési kritériumok kialakítása

A Korosztálybarát Bizottságnak hangsúlyt kell fektetni annak értékelésére, valójában mennyire korosztálybarát a közösség. Van néhány kritérium, amelyet a Bizottságnak érdemes megfontolni helyi rendezvények szervezésekor:

- a helyi hatóságoktól kapott inputok a témával kapcsolatban;
- a közösségtől fókuszcsoportok, interjúk, kérdőívek stb. révén kapott inputok és javaslatok.

A **2. melléklet** (60. oldal) 5 kritériumot mutat be, melyeket érdemes megvizsgálni. Tételesen ezek a következők:

1. Hozzáférhetőség és fiziológiai szükségletek;
2. Közlekedés;
3. Kommunikáció és társadalmi részvétel;
4. Közösségi támogatás és bátorítás, továbbá
5. Adatvédelem és hozzájárulás.

Korosztálybarát helyi rendezvények szervezése (3)

3. lépés: SWOT analízis

Az előző lépés értékelésének befejezése után az oktatóknak és a Bizottságnak képesnek kell lenniük arra, hogy **meghatározzák a fő kihívásokat, amelyek akadályozhatják a folyamatot, és azonosítsák a közösség fő gyengeségeit**, amelyek az életkorbarát és befogadó cél elérésének útjában állhatnak.

Ugyanakkor elengedhetetlen **a közösség erősségeinek és lehetőségeinek azonosítása és kiemelése**, amelyek hasznosnak és praktikusnak bizonyulnak a helyi rendezvény szervezése során.

Korosztálybarát helyi rendezvények szervezése (4)

4. lépés: Megvalósítás és nyomon követés

A rendezvények során a segítőknek figyelembe kell venniük a rendelkezésre álló pénzügyi, logisztikai és emberi erőforrásokat.

Ugyanakkor az elért előrehaladás ellenőrzése kulcsfontosságú, mivel általa megérthetjük, hogy az esemény céljai megvalósulnak-e vagy sem.

A **3. mellékletben** egy értékelési sablon található, amelyet az oktatók használhatnak az idősekkel rendezett tanulási tevékenységek során. A kérdések és az értékelési skála szabadon módosítható a képzési követelményeknek megfelelően.

4. Oktatói modul: Idősek elérése

Hogyan kommunikálhatunk az idősekkel annak érdekében, hogy részt vegyenek a helyi képzéseken?

A 4. oktatói modul bemutatja a partnereknek, idősekkel foglalkozó szervezeteknek és önkormányzatoknak azt a megközelítést, amelyet követhetnek az idősekkel való kommunikáció és a képzési eseményeken való részvételi hajlandóságuk növelése érdekében. Célunk, hogy konkrét csatornákat és taktikákat mutassunk be, amelyeket választhatnak az idősek megszólítására és a részvételre való motiválására, mivel ez gyakran nehéz feladat és több erőfeszítést igényel.

Az idősek eléréséhez javasolt csatornák (1)

Flyerek: készítsünk szórólapokat, nyomtassuk ki és osszuk szét őket az idősekkel foglalkozó létesítményekben vagy olyan helyeken, ahol az idősek összegyűlnek (pl. parkokban, imahelyeken, nyugdíjas közösségekben, közösségi központokban és csoportokban, idősek otthonában).

Közösségi média: használjuk a közösségi média felületeit (mint a Facebook vagy a Twitter) a helyi képzési események népszerűsítésére, és hozzunk létre eseményeket ezeken az oldalakon, hogy több információt oszthassunk meg.

Telefonhívások: keressük fel telefonon azokat az időseket, akik már kifejezték érdeklődésüket a képzések iránt. Ez az idősekkel való kapcsolatépítést is segíti.

Helyi lapok: jelentessünk meg információt a közelgő képzési eseményekről és azok témáiról.

Az idősek eléréséhez javasolt csatornák (2)

Hálózatok: lépünk kapcsolatba más szervezetekkel/önkormányzatokkal, akik szívesen osztanak meg információt rendezvényünkről (vagy akár társulnak is hozzá).

E-mailek: küldünk meghívót személyes e-mailben azoknak az időseknek, akik már kifejezték érdeklődésüket a képzési események iránt.

Hírlevelek: szintén kiválóan alkalmasak a hírlevelek arra, hogy tájékoztassuk az időseket a közelgő eseményekről.

Meghívók készítése (1)

A helyi képzési események meghívóit a képzésre és a célközönségre szabva kell elkészíteni. Különös hangsúlyt kell helyezni a dizájnelemekre, úgy mint:

- a meleg színek használata a barátságos és hívogató légkör megteremtésére;
- idősök képei vagy a helyről készült régi fényképek, hogy inspiráljuk a részvételt;
- tiszta és olvasható betűtípus minden szövegelemhez,
- tetszetős szegélyek vagy a képzés témájához kapcsolódó díszítőelemek.

A **4. mellékletben** található egy indikatív felépítés a meghívóra.

Meghívók készítése (2)

Példák képekre:

1936: Vízhordás a tér szökőkútjából Kapandritiben, Attika, Görögország, Forrás: Totomi Mary (Family relic)

Icaria: A hosszú élet megfoghatatlan varázsa, Forrás: Theodorou Roxana

5. Oktatói modul: További olvasmányok és források

Szeretne többet tudni az időseket célzó tanulási tevékenységek szervezéséről?

Az 5. oktatói modul lehetőséget nyújt a projektpartnerek, idősekkel foglalkozó szervezetek és az önkormányzatok számára, hogy többet tudjanak meg az idősek tanításáról a zöld és fenntartható háztartás témákban.

A bemutatott jó gyakorlatok (lásd **5. mellékletet**) többnyire Erasmus+ társfinanszírozott projektek és kezdeményezések, amelyek célja a felnőttek és idősek tanulási lehetőségeinek növelése és előmozdítása számukra és a felnőttoktatással foglalkozó szakembereknek szóló képzési programok megvalósításán keresztül, ugyanakkor ösztönözve a társadalmi befogadást és fenntarthatóságot.

1. melléklet: Javasolt tartalomjegyzék oktatóknak

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Fenntartható életvitel</p> <p>Cél: A személyes értékekről való elmélkedés, annak azonosítása és magyarázata, hogy az értékek hogyan különböznek egyénenként és változnak idővel, miközben kritikusan értékeli, hogy ezek hogyan illeszkednek a fenntarthatósági értékekhez.</p>	<p>A – Generációk közötti elkötelezettség</p>	<p>1. Az emberi tevékenységek és az emberi attitűdök hatásának megértése a természeti erőforrások vonatkozásában.</p> <p>2. A természeti erőforrások kimerülése következményeinek megértése a jelen és a jövő nemzedékekre nézve.</p> <p>3. Környezetvédő szerep vállalása a Föld természeti erőforrásainak aktív gondozásával és megőrzésével. Ez magában foglalja a felelős fogyasztást, a hulladék minimalizálását, a szén-dioxid-kibocsátás csökkentését és a fenntartható gyakorlatok támogatását olyan területeken mint az energia, a közlekedés és az élelmiszertermelés.</p>	<p>1. Kérjük meg az időseket, hogy gondolják át a természeti erőforrásokkal kapcsolatos saját tapasztalataikat életük során!</p> <p>Kérjük a résztvevőket, hogy osszák meg gondolataikat és emlékeiket arról, hogyan látták a környezet változását az idők során, és fejtsek ki aggodalmaikat és észrevételeiket az emberi tevékenységekkel és a természeti erőforrásokhoz való hozzáállással kapcsolatban!</p> <p>2. Bátorítsuk az időseket, hogy gondolkozzanak el az erőforrások valós kimerüléséről és a jövő generációira gyakorolt lehetséges hatásáról! Ezután osszuk a résztvevőket kiscsoportokra, és hagyjuk, hogy elemezzenek egy esettanulmányt, amely egy konkrét természetierőforrás-problémára összpontosít, például a vízhiányra vagy a biológiai sokféleség csökkenésére!</p> <p>3. Látványvilágával magával ragadó prezentáció segítségével mutassunk be példákat olyan emberi tevékenységekre, amelyek jelentős hatást gyakoroltak a természeti erőforrásokra!</p> <p>Emeljük ki e tevékenységek következményeit, úgy mint az erdőirtás, környezetszennyezés, klímaváltozás, és kérjük meg a résztvevőket, hogy javasoljanak potenciális megoldásokat és lépéseket a probléma mérséklésére. Vitassuk meg a felelős fogyasztás kérdéskörét!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Fenntartható életvitel</p> <p>Cél: A személyes értékekről való elmélkedés, annak azonosítása és magyarázata, hogy az értékek hogyan különböznek egyénenként és változnak idővel, miközben kritikusan értékeli, hogy ezek hogyan illeszkednek a fenntarthatósági értékekhez.</p>	<p>B - Hulladék</p>	<p>1. A különböző fogyasztási cikkek életciklusának ismerete</p> <p>2. Felelős fogyasztási gyakorlatok beépítése</p>	<p>1. Mutassuk be a hulladék fogalmát és környezetre gyakorolt hatását, és hagyjuk, hogy az idősek megosszák a hulladékról alkotott véleményüket (vagy példákat, amelyekkel találkoztak)! Látványvilágával magával ragadó prezentáció segítségével magyarázzuk el a fogyasztási cikkek életciklusának szakaszait, vitassuk meg az egyes szakaszokhoz kapcsolódó környezeti hatásokat! Hangsúlyozzuk a hulladékcsökkentés és a felelős fogyasztás fontosságát!</p> <p>2. Összünk meg gyakorlati tippeket és stratégiákat az idősekkel a felelős fogyasztási szokások elsajátításához! Ezt követően összünk ki személyes cselekvési tervezési lapokat, vagy biztosítsunk egy táblát, hogy az idősek felírhasák vállalásaikat (pl. az egyszer használatos cikkek kerülése, újrahasznosítás és komposztálás, a helyi, fenntartható kezdeményezések támogatása)!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Fenntartható életvitel</p> <p>Cél: A személyes értékekről való elmélkedés, annak azonosítása és magyarázata, hogy az értékek hogyan különböznek egyénenként és változnak idővel, miközben kritikusan értékeli, hogy ezek hogyan illeszkednek a fenntarthatósági értékekhez.</p>	<p>C – Zöld gazdaság</p>	<p>1. A zöld gazdaság fogalmának megértése (ideértve a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodást és a környezettudatos magatartás kialakítását)</p>	<p>1. Látványos prezentáció segítségével nyújtunk betekintést a zöld gazdaságba és annak alapelveibe!</p> <p>Ismertessük a vízvédelem jelentőségét és a talajminőség egészségének fontosságát a mezőgazdaság, az ökoszisztémák és az éghajlatszabályozás szempontjából! Ezután osszuk a résztvevőket kiscsoportokra, és hagyjuk, hogy elemezzenek egy esettanulmányt, amely a fenntartható erőforrás-gazdálkodás egy aspektusára összpontosít (pl. vízhiány, talajerózió vagy fenntartható mezőgazdaság), és folytassunk ötletbörzét a megoldásokról!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>A mai világ problémái</p> <p>Cél: Átmenetek és kihívások kezelése összetett fenntarthatósági helyzetekben, valamint a jövővel kapcsolatos döntések meghozatala bizonytalanság, többértelműség és kockázat mellett.</p>	<p>A – Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz</p>	<p>1. Az éghajlatváltozásból eredő kockázatokkal és hatásokkal szembeni alkalmazkodási intézkedések elsajátításának szükségességének megértése.</p> <p>2. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási gyakorlatok végrehajtása a családban és a közösségekben.</p>	<p>1. Használjunk látványos prezentációt, hogy példákat mutassunk be az idősek számára releváns éghajlatváltozási hatásokra, úgy mint a szélsőséges időjárási események, hőhullámok és emelkedő tengerszint! Vitassuk meg a lehetséges alkalmazkodási intézkedéseket, amelyek használhatók az azonosított kockázatok kezelésére és a hatások minimalizálására (pl.: otthonfejlesztés, vészhelyzeti felkészültség és közösségi szerepvállalás)!</p> <p>2. Osszuk a résztvevőket kis csoportokra vagy párokra, és lássuk el őket alkalmazkodási akciótervezési munkalapokkal!</p> <p>Kérjük meg az időseket, hogy ötleteljenek a csoportokon belül, és határozzák meg azokat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási gyakorlatokat, amelyeket családjukban vagy közösségi környezetben alkalmazni tudnak!</p> <p>Ösztönözzük a résztvevőket, hogy fontolják meg az otthonuk ellenálló képességével kapcsolatos intézkedéseket (pl.: energiatakarékos készülékek telepítése, szigetelés az energiafogyasztás és az ÜHG kibocsátás csökkentésére, esővízgyűjtő rendszerek kialakítása az esővíz összegyűjtésére és hasznosítására), a fenntartható kertészkedést (pl.: honos és szárazságtűrő, alacsonyabb vízigényű fajok ültetése, komposztálás), a vészhelyzeti felkészültséget (pl.: megbízható forrásokból tájékozódni az időjárás-előrejelzésekről és figyelmeztetésekről), és a közösségi ismeretterjesztést (pl.: a környékre vagy a közösségre kiterjedő újrahasznosítási programok szervezése, részvétel helyi kezdeményezésekben)!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>A mai világ problémái</p> <p>Cél: Átmenetek és kihívások kezelése összetett fenntarthatósági helyzetekben, valamint a jövővel kapcsolatos döntések meghozatala bizonytalanság, többértelműség és kockázat mellett.</p>	<p>B – Az éghajlatváltozás mérséklése</p>	<p>1. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentéséhez vezető magatartás, viselkedés, gyakorlatok és technikák elsajátítása fontosságának megértése.</p> <p>2. Integrált módon részvétel a különböző társadalmi szereplőkkel az iskolában és a családban olyan intézkedésekben, amelyek helyi szinten minimalizálják az emberi tevékenységeknek az éghajlatváltozásra gyakorolt hatását.</p>	<p>1. Lássuk el a résztvevőket szénlábnyom-értékelési munkalappal vagy mutassunk meg nekik egy online kalkulátort!</p> <p>Vezessük végig a résztvevőket szénlábnyomuk kiszámításának folyamatán, figyelembe véve olyan tényezőket, mint az energiafelhasználás, a közlekedés, az étrend és a hulladéktermelés! Bátorítsuk őket, hogy gondolkodjanak el az eredményeiken, és határozzák meg azokat a területeket, ahol változtatásokat tudnak végrehajtani a szénlábnyomuk csökkentése érdekében!</p> <p>2. Osszuk az időseket kis csoportokra, és minden egyes csoporthoz rendeljünk egy-egy konkrét társadalmi szereplőt, például iskolát, családot vagy közösségi szervezetet! Kérjük meg az időseket, hogy csoportjaikban folytassanak ötletbörzét, és a csoportjukhoz rendelt társadalmi szereplők bevonásával találjanak ki ötleteket az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló közös fellépésekre!</p> <p>Ösztönözzük a résztvevőket arra, hogy olyan intézkedéseket mérlegeljenek, amelyek megvalósíthatóak, gyakorlatiasak és a helyi környezet szempontjából relevánsak! Adjunk támpontokat a beszélgetésekhez, például energiahatékony kezdeményezések, környezetvédelmi oktatási programok vagy közösségi tájékoztató rendezvények!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Energia: Energiaforrások, Energiaszegénység és Fenntarthatóság</p> <p>Cél: A saját fenntarthatósági potenciál felismerése és aktívan hozzájárulni a közösség és a bolygó kilátásainak javításához.</p>	<p>A – Energiaforrások</p>	<p>1. A különböző energiaforrások és használatuk előnyeinek/hátrányainak megismerése.</p>	<p>1. Különböztessük meg a megújuló erőforrásokat a nem megújulóktól! Adjunk példákat megújuló és nem megújuló erőforrásokra! A résztvevők vizsgálják meg a megújuló és nem megújuló energiaforrások használatának előnyeit és hátrányait! Segítsünk az időseknek megérteni a természeti erőforrások hatékony és fenntartható felhasználásának szükségességét, hogy a természeti erőforrások helyreállításához megfelelő időskálán biztosítsák a természeti erőforrások hosszú távú megőrzését!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Energia: Energiaforrások, Energiaszegénység és Fenntarthatóság</p> <p>Cél: A saját fenntarthatósági potenciál felismerése és aktívan hozzájárulni a közösség és a bolygó kilátásainak javításához.</p>	<p>B – Energiaszegénység</p>	<p>1. A fosszilis energiahordozók felhasználásán alapuló különböző energiamodellek társadalmi és környezeti hatásainak értékelése.</p>	<p>1.a Kezdeményezzünk beszélgetést, hogy segítsünk az időseknek felismerni, a világ fosszilis tüzelőanyagoktól való függősége a jelenlegi tartalékok kimerüléséhez vezet! Mutassuk be a fosszilis tüzelőanyagok, nevezetesen a kőolaj és a földgáz kitermelésének következményeit számos háborúban és országok közötti konfliktusban!</p> <p>Azonosítsák a résztvevők a fosszilis tüzelőanyagok használatából eredő környezeti hatásokat, nevezetesen az üvegházhatású gázok légkörben való növekedését, és keressenek alternatívákat a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésére!</p> <p>1b. Osszuk az időseket kis csoportokra, és mutassunk nekik az energiaszegénységgel és annak hatásaival kapcsolatos esettanulmányokat vagy forgatókönyveket! Kérjük meg az időseket, hogy csoportjaikban elemezzék az esettanulmányokban bemutatott energiamodell társadalmi és környezeti következményeit! Ösztönözzük a kritikus gondolkodást és a vitát olyan témákról, mint az energiához való hozzáférés, az energia megfizethetősége, az egészségügyi különbségek, a környezetkárosodás és a lehetséges megoldások!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Energia: Energiaforrások, Energiaszegénység és Fenntarthatóság</p> <p>Cél: A saját fenntarthatósági potenciál felismerése és aktívan hozzájárulni a közösség és a bolygó kilátásainak javításához.</p>	<p>C – Energetikai fenntarthatóság</p>	<p>1. A megújuló energiaforrások használatának és az energiahatékonyság előmozdításának elismerése az energetikai fenntarthatóság két alappilléreként.</p> <p>2. Részvétel az energiahatékony- ságot előmozdító intézkedésekben.</p>	<p>1a. Kapcsoljuk az energiahatékonyságot olyan technológiák és folyamatok alkalmazásához, amelyek a lehető legnagyobb mértékben csökkentik az energiapazarlást! Segítsünk a résztvevőknek azonosítani azokat a magatartásformákat, amelyek elősegítik a „racionális energiafelhasználást”, és ezáltal az energiapazarlás csökkentését! Prezentáció keretében mutassuk meg a) hogyan kapcsolja össze az energiafelhasználás optimalizálása egy adott folyamat esetében a felelős magatartást az energiapazarlás csökkentését lehetővé tevő technológiákkal, és b) hogyan kapcsolja össze az energiahatékonyság növelését egy adott folyamatban a nem megújuló energiaforrások fogyasztásának csökkentésével!</p> <p>1b. Hagyjuk az időseket arról elmélkedni, hogy a megújuló energiaforrások használata az energiahatékonysággal együtt hogyan teszi lehetővé az energiaforrásokkal való fenntarthatóbb gazdálkodást helyi és globális szinten! Keressenek a résztvevők konkrét példákat az energiahatékonyságot elősegítő magatartásformák, gyakorlatok és technológiák alkalmazására!</p> <p>2. Vitassuk meg annak lehetőségét, hogy az idősek támogassák az energia hatékony felhasználását célzó tájékoztató és szemléletformáló kampányokat, és részt vegyenek az e célú kezdeményezésekben! Végezzenek az idősek egyszerűsített energiaauditot (azonosítsák az energiapazarláshoz vezető magatartásformákat a környező közösségben, az okokat és következményeket, a különböző szereplőket és helyeket, ahol az energiapazarlás jelentősebb; mutassanak rá az energia racionálisabb felhasználásához és ezáltal nagyobb energiahatékonysághoz vezető, lehetséges megoldásokra)! Osszunk ki akciótervezési munkalapokat/táblákat az energiahatékonyság előmozdítására vonatkozó tervek kidolgozásához (célok és indikátorok meghatározása; végrehajtás és eredmények értékelése, eredmények terjesztése különböző kommunikációs stratégiák/médiumok segítségével)!</p>

Téma	Altéma	Célkitűzések	Tevékenységek leírása
<p>Energia: Energiaforrások, Energiaszegénység és Fenntarthatóság</p> <p>Cél: A saját fenntarthatósági potenciál felismerése és aktívan hozzájárulni a közösség és a bolygó kilátásainak javításához.</p>	<p>D – Fenntartható közlekedés</p>	<p>1. A fenntartható közlekedés összekapcsolása a természeti erőforrások és az életminőség megőrzésével.</p> <p>2. A fenntartható közlekedés előmozdítását elősegítő javaslatok előterjesztése az illetékes hatóságoknál, nevezetesen az önkormányzatoknál.</p>	<p>1. Kezdeményezzünk beszélgetést, hogy segítsünk a résztvevőknek a fenntartható mobilitást elősegítő magatartásformák azonosításában (beleértve az e-mobilitást), és vizsgáljuk meg együtt az egyéni közlekedés növekvő használatának az egészségre és a környezetre gyakorolt hatásait! Hagyjuk, hogy a résztvevők felderítsék a közlekedési ágazat súlyát országuk teljes energiafogyasztásában és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásában!</p> <p>2. Az idősök helyi szinten keressenek konkrét példákat a fenntartható közlekedést elősegítő magatartásformák és gyakorlatok alkalmazására! Segítsünk a résztvevőknek megérteni, hogy a fenntartható közlekedés a viselkedésbeli változások és a környezetbarát politikák kombinációját igényli, nevezetesen a tömeg- és a magánközlekedés terén! Tájékoztassuk őket arról, hogy hogyan vehetnek részt a) a fenntartható közlekedés előmozdítását célzó tudatosságnövelő kampányokban, és b) a fenntartható közlekedéshez vezető intézkedéseket tartalmazó, helyi szintű terv(ek) kidolgozásában, és tehetik azt részvételi módon elérhetővé az illetékes hatóságok (pl. a városi tanács/önkormányzati tanács) számára!</p>

Kiegészítés a C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt-eredményekhez

Az 1. mellékletben bemutatott témák listája igényeink és érdeklődésünknek megfelelően szabadon alakítható, illetve integrálható jelenlegi programjainkba. Használhatjuk saját anyagainkat, vagy további képzési anyagokat, eszközöket és tevékenységeket találhatunk e témák lefedésére.

A C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt 4-es munkacsomagjában (WP4) a partnerség olyan képzési anyagokat kínál, amelyek nem csak ezen a javasolt struktúrán alapulnak, hanem figyelembe veszik az európai zöld megállapodás prioritásait is.

Így a C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 képzési anyagok a legrelevánsabb és naprakész zöld és fenntarthatósági témákra fókuszálnak amelyek különösen érdekesek lehetnek az idősebbek számára. A C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 képzési anyagok használhatók helyi eseményeken és képzéseken, továbbá távoktatási/e-learning célokra is alkalmasak.

A következő dia a (1. mellékletben bemutatott) javasolt tartalomjegyzék, a WP4 képzési anyagok és az európai zöld megállapodás közötti konkrét kapcsolatokat szemlélteti.

Kiegészítés a C.H.A.N.G.E.R.S.-2.0 projekt-eredményekhez

AZ EURÓPAI ZÖLD MEGÁLLAPODÁS FÓKUSZAI

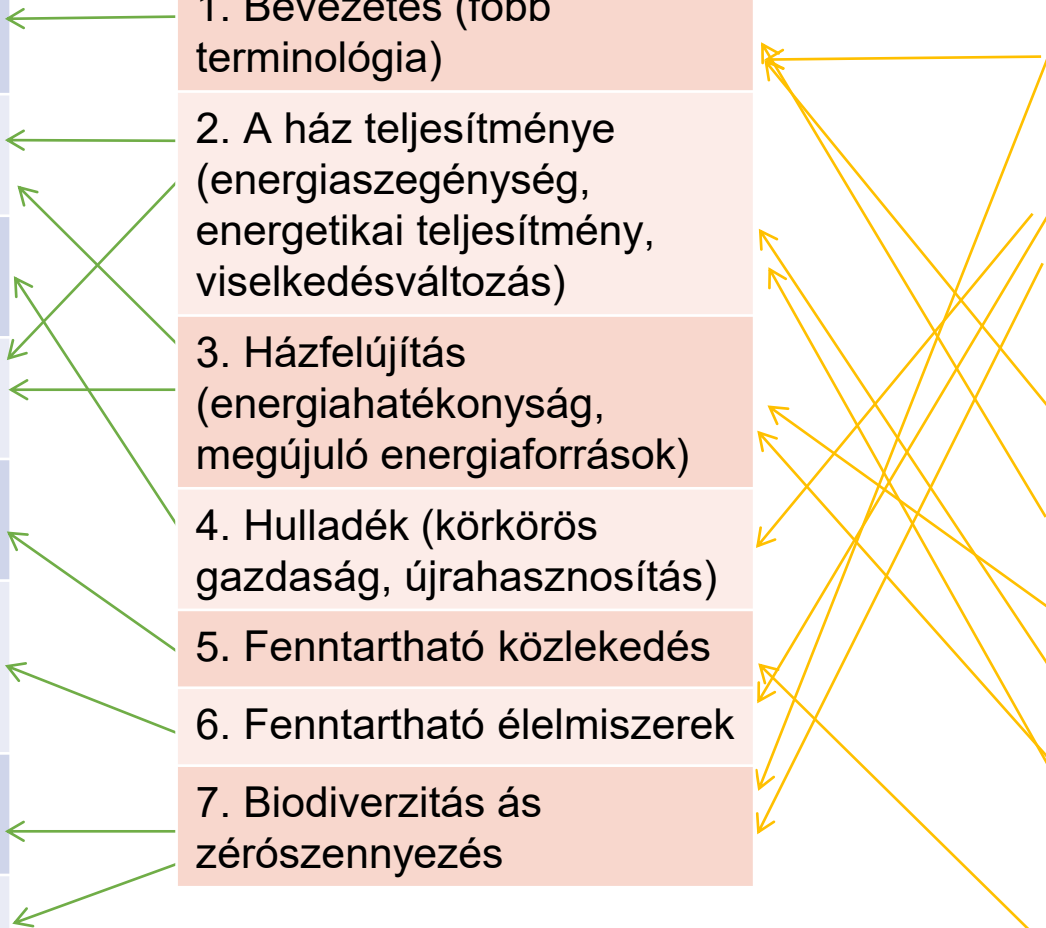
1. Az EU 2030-as és 2050-es klímavállalásainak növelése
2. Tiszta, megfizethető és biztonságos energia
3. Az ipar támogatása a tiszta és körkörös gazdaságért
4. Energia- és erőforrás-hatékony építkezés és felújítás
5. A fenntartható és okos közlekedésre való átállás gyorsítása
6. Termelőtől az asztalra: tisztességes, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerek tervezése
7. Az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése és helyreállítása
8. Zérószennyezés a mérregmentes környezetért

WP4 KÉPZÉSI MODULOK

1. Bevezetés (főbb terminológia)
2. A ház teljesítménye (energiaszegénység, energetikai teljesítmény, viselkedésváltozás)
3. Házfelújítás (energiahatékonyság, megújuló energiaforrások)
4. Hulladék (körkörös gazdaság, újrahasznosítás)
5. Fenntartható közlekedés
6. Fenntartható élelmiszerek
7. Biodiverzitás és zérószennyezés

WP3-A1 1. MELLÉKLET TÉMÁI

1. Fenntartható életvitel – Generációk közötti elkötelezettség
2. Fenntartható életvitel– Hulladék
3. Fenntartható életvitel – Zöld gazdaság
4. A mai világ problémái – Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz
5. A mai világ problémái – Az éghajlatváltozás mérséklése
6. Energia – Energiaforrások
7. Energia – Energiaszegénység
8. Energia – Energetikai fenntarthatóság
9. Energia – Fenntartható közlekedés

2. melléklet: Korosztálybarát helyi rendezvények szervezésének kritériumai

1. Hozzáférhetőség és fiziológiai szükségletek

- A nyilvános mosdók akadálymentesítettek és különböző fogyatékkal élők számára is alkalmasak (széles ajtók, kapaszkodók stb.).
- A padok hozzáférhetőek (és az idősek számára megfelelő magasságúak).
- Az épületek akadálymentesítettek, rámpákkal felszereltek, kevesebb lépcsővel, csúszásmentes padlóval és a közelében lévő parkolókkal rendelkeznek.
- A hőkomfort biztosított (télen meleg, nyáron hűvös környezet).
- Vizuális kényelem, például nyugtató színek a szobákban, világos színek a folyosókon, természetes fény, hogy segítsék a tájékozódást.

(Forrás: Federal/Provincial/Territorial Ministers Responsible for Seniors, n.d.; Kotradyova et al., n.d.)

2. Közlekedés

- Megfizethető és hozzáférhető közösségi közlekedési szolgáltatások (beleértve a buszjáratokat is) állnak rendelkezésre.
- A tömegközlekedés (buszok, kompok stb.) egész nap és este is elérhető és megfizethető.
- Vannak önkéntes és/vagy informális járművezetői hálózatok.
- Az idősek tájékoztatást kapnak a közlekedési szolgáltatások (állami és magán) választékáról.
- A rendezvényeket és tevékenységeket olyan helyszíneken tartják, ahová megfizethető és elérhető közlekedési eszközökkel el lehet jutni.

(Forrás: Federal/Provincial/Territorial Ministers Responsible for Seniors, n.d.; Kotradyova et al., n.d.)

3. Kommunikáció és társadalmi részvétel

- A rendezvények és tevékenységek generációkon átívelőek, és úgy vannak kialakítva, hogy különböző korú és háttérű embereket szólítsanak meg, valamint elősegítsék a generációk közötti együttműködést és kommunikációt.
- Rendszeres és megbízható tájékoztatás biztosított az eseményekről és programokról (beleértve az elérhetőségeket is) a helyi kommunikációs csatornákon keresztül.
- Rendelkezésre áll egy központi nyilvántartás, amelyben az idősebb felnőttek információt találnak az elérhető tevékenységekről és szolgáltatásokról, valamint az oktatók/szervezők elérhetőségéről.
- A társadalmilag elszigetelt idősek számára a tájékoztatás telefonon vagy személyes látogatásokon keresztül biztosított.
- A rendezvény helyszínén számítógépekhez és internethez való hozzáférés biztosított (amennyiben szükséges).

(Forrás: Federal/Provincial/Territorial Ministers Responsible for Seniors, n.d.; Kotradyova et al., n.d.;)

4. Közösségi támogatás és bátorítás

- Az idősebb felnőtteket rugalmas lehetőségek biztosításával ösztönzik az önkéntes munkára és a közösségben való részvételre.
- A közösségben elérhető orvosok.
- A foglalkozásvezetők elsősegélycsomaggal vannak felszerelve, vagy vészhelyzet esetére orvosok vannak jelen.

(Forrás: Federal/Provincial/Territorial Ministers Responsible for Seniors, n.d.; Kotradyova et al., n.d.;)

5. Adatvédelem és hozzájárulás

- Minden tevékenység megfelel az életkornak megfelelő iránymutatásoknak és a jogi követelményeknek.
- Az időskorúak és a gyermekek szülei/gondviselői minden fényképhez vagy videóhoz beleegyezésüket adják.
- A fényképek felhasználásának és tárolásának módjával kapcsolatos információk közlésre kerülnek.
- Minden résztvevő magánélete és személyes határai tiszteletben vannak tartva.
- A közösségi médiában megosztott fényképek nem tartalmaznak érzékeny információt.
- A résztvevők arcáról való képkészítés kerülendő.

(Forrás: The European Data Protection Board, 2020)

3. melléklet: Képzés előtti és utáni értékelő sablon

Dátum:

.....

Helyszín:

.....

Esemény neve:

.....

Életkor (év):

- <20
- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60-69
- >70

1. Hogyan értékelné a képzés **előtti** ismereteit a témával kapcsolatban?

- Teljességgel tájékozatlan
- Kissé tájékozott
- Közepesen tájékozott
- Nagyon tájékozott
- Rendkívül jól tájékozott

2. Hogyan értékelné a képzés **utáni** ismereteit a témával kapcsolatban?

- Teljességgel tájékozatlan
- Kissé tájékozott
- Közepesen tájékozott
- Nagyon tájékozott
- Rendkívül jól tájékozott

3. Használni fogja a képzés során megszerzett ismereteket a mindennapjaiban?

- Határozottan nem
- Valószínűleg nem
- Lehetséges
- Valószínűleg igen
- Határozottan igen

4. Mi a véleménye az előadás és az interaktivitás egyensúlyáról a képzésben?

- Túl sok előadás és kevés interaktív tanulás
- Megfelelő mennyiségű előadás és interaktív tanulás
- Túl sok interaktív tanulás és kevés előadás

5. Hogyan lehetne a képzést továbbfejleszteni, hogy még hatékonyabb legyen a tanulás? (szabadszöveges válasz)

.....

.....

.....

6. A képzés melyik része segítette leginkább a tanulást az Ön számára? (szabadszöveges válasz)

.....

.....

.....

7. Kérjük, ossza meg véleményét a rendezvény szervezésével kapcsolatban. (szabadszöveges válasz, pl. kihívások, amelyekkel szembesült)

.....

.....

.....

4. melléklet: Meghívók javasolt felépítése

Fejléc [Írjon be egy mondatot, pl.: Fenntartható életmód: Hogyan csökkentjük a hulladékot, képzés]

Kép [Illesszen be egy, a témához, és lehetőség szerint az ön vidéki térségéhez kapcsolódó képet]

Dátum [Adja meg a dátumot]

Idő [Adja meg az időpontot]

Helyszín [Írja be a címet]

Program és legfontosabb előnyök [Adja meg az időtartamot és a kapcsolódó tanulási célokat]

Elérhetőség [Adja meg a kapcsolattartásra kijelölt telefonszámot, e-mail címet és honlapot]

Regisztráció [Nyújtson iránymutatást a regisztrációhoz, pl.: telefonon keresztül, e-mailben, online adatlapon]

További részletek [Adjon leírást a rendezvény szervezőiről]

Jognyilatkozat [Hangsúlyozza, hogy a rendezvény időseknek szól, és semmilyen részvételi díj vagy előzetes tudás nem szükséges a programon való részvételhez]

5. melléklet: Kapcsolódó projektek

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Európai Felnőttképzési Szövetség (European Association for the Education of Adults – EAEA)
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Felnőttképzési és -oktatási (Adult Learning and Education – ALE) szolgáltatók és szervezetek
Leírás	<p>A SMALEI projekt célja a tudatosság növelése és az európai felnőttképzési és oktatási szolgáltatók és szervezetek fenntarthatósági kapacitásának fejlesztése, hogy képesek legyenek lépéseket tenni a fenntartható növekedésért. E kontextusban a SMALEI célja hangsúlyt fektetni a környezeti problémákra és az éghajlatváltozásra, valamint inspirálni a felnőttképzési és oktatási szervezeteket, hogy változtassanak tanulási stílusukon és viselkedésükön a fenntarthatóság jegyében. Ugyanakkor a SMALEI igyekszik motiválni ezen intézményeket az egymással és a különböző ágazatok felelős érdekelt feleivel való együttműködésre.</p>
Felület	https://smalei.eu/
Időtartam	2022-2025
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ „Fenntarthatósági mátrix” létrehozása a felnőttoktatás és -képzés számára, amely a felnőttképzési és -oktatási szervezetek vagy -szolgáltatók fenntarthatósági szempontjainak, eszközeinek és szakpolitikai ajánlásainak helyzetét értékelő eszközként szolgál. ▪ A fenntarthatósággal és a zöld kérdésekkel kapcsolatos elméleti anyagok gyűjteményének összeállítása, amely a SMALEI weboldalán lesz elérhető.
Elsajátítandó/fejlesztendő kompetenciák	<p>Felnőttképzési és -oktatási szolgáltatók és szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Megismerni a fenntarthatóság jelenlegi állását a gyakorlatban. ▪ Megérteni a fenntartható módszerek felnőttképzésbe és -oktatásba való beépítésének fontosságát. ▪ Lehetőséget teremteni hálózatok kiépítésére és az érintettekkel való együttműködésre. ▪ Hozzáférést biztosítani a fenntarthatósággal kapcsolatos anyagokhoz, és tanácsadás azok gyakorlati alkalmazásához.
Hasznos linkek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ https://eaea.org/our-work/projects/sustainability-matrix-for-ale-institutions-smalei/ ▪ https://smalei.eu/2022/12/14/a-new-project-sustainability-matrix-for-adult-learning-and-education-kicks-off/ ▪ https://www.earlall.eu/a-new-project-sustainability-matrix-for-adult-learning-and-education-kicks-off/

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PCKK Education and Development Foundation, Lengyelország (oktatási és fejlesztési alapítvány) - koordinátor ▪ Kauno treciojo amžiaus universitetas, Litvánia (harmadik életkor egyetem) ▪ Vzdelavaci Institut Stredoceskeho kraj, Csehország (oktatási intézet)
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Idősek (55+) ▪ A partnerszervezetek idősekkel dolgozó oktatói
Leírás	A Seniors in the Education projekt célja az idősek oktatási és társadalmi aktivitásának növelése a helyi közösségekben azáltal, hogy lehetőséget teremt a bennük rejlő potenciál, tudás és tapasztalat felhasználására.
Felület	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects/search/details/2020-1-PL01-KA204-082043
Időtartam	2020-2022
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A részt vevő szervezetek ismereteinek és készségeinek bővítése a tanulókör módszer alkalmazásával kapcsolatban. ▪ Az idősek ismereteinek bővítése az egész életen át tartó tanulásban való részvétel lehetőségeiről a helyi környezetben és a partnerországokban. ▪ A tanulókör módszerre épülő kísérleti (pilot) órák tartása.
Elsajátítandó/fejlesztendő kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az oktatók az idősek csoportjaiban végzett munka érdekes módszerei terén fejlesztik kompetenciáikat. ▪ A résztvevők tudásuk és érdeklődési körük megosztásával aktívan bekapcsolódnak.
Hasznos linkek	SenED (2022). The Study Circles methodology in the education of seniors. Kiadvány letöltése.

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none">▪ queraum. cultural and social research (kulturális és társadalmi kutatóintézet)▪ Letokruh, z.ú. (cseh civil szervezet)▪ Slovenian Third Age University (szlovén harmadik életkor egyetem)▪ AFEdeMy, Academy on age-friendly environments in Europe BV (holland akadémia az idősbárát környezetről)▪ AGE Platform Europe (belga civil szervezet)
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none">▪ Idősebb felnőttek▪ Polgári kezdeményezések vagy idősek szervezetei
Leírás	<p>A projekt célja, hogy elősegítse a szomszédsági csoportok létrejöttét, ahol az idős és nagyon idős emberek rendszeresen találkoznak, és támogatják egymást abban, hogy (újra) felfedezzék és kamatoztassák tehetségüket, megvalósítsák álmaikat, szembenézzenek a mindennapi élet kihívásaival, és megtalálják a módját annak, hogy aktívan hozzájáruljanak a közösségükhöz.</p>
Felület	<p>https://www.dreamlike-neighbourhood.eu/the-project/</p>
Időtartam	<p>2020-2022</p>
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none">▪ Az idős és nagyon idős emberek támogatása abban, hogy (újra) felfedezzék érdeklődési körüket és képességeiket, és tartalmas kapcsolatokat alakítsanak ki közösségeikben.▪ Alacsony küszöbszintű és bátorító környezet (szomszédsági csoportok) létrehozása a támogató szomszédságok ösztönzéséért.▪ A támogató szomszédság jelentőségének és az idősek (lehetséges) hozzájárulásának tudatosítása.▪ A támogató szomszédságok létrehozásának sikeres módszereinek terjesztése a döntéshozók és az érdekeltek körében.▪ Konceptió és tanterv kidolgozása a szomszédsági csoportok létrehozására, bemutatva a interakciók, az egyéni reflexiók és a kölcsönös támogatás előmozdításának módjait.▪ A tapasztalatok megosztása egy kézikönyv és egy online forráskészlet segítségével.
Elsajátítandó kompetenciák	<ul style="list-style-type: none">▪ Az idősek kapcsolatot teremtenek más (idősebb) felnőttekkel a szomszédságukban, és aktívan részt vesznek a közösségükben.

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> Finnish Lifelong Learning Foundation, Kvs (finn egész életen át tartó tanulás alapítvány) – koordinátor
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> Az alulról jövő kezdeményezésekben aktív polgárok, akik részt vesznek az innovációs folyamatban Felnőtt tanulók, felnőttoktatási intézmények a partnerországokban és az éghajlattal foglalkozó civil szervezetek Szakpolitikai döntéshozók és más érdekeltek (civil szervezetek más szektorokból, regionális hálózatok stb.)
Leírás	<p>A projekt célja a transzformatív tanulási megközelítések gyakorlati alkalmazása, hogy növelje a tudatosságot a fenntartható és éghajlatbarát társadalom megteremtésével kapcsolatban. Továbbá összekapcsolja a felnőttképzési és -oktatási szervezeteket a tanulókkal, közösségekkel és alulról jövő kezdeményezésekkel (pl. társadalmi mozgalmak és zöld aktivisták), hogy ösztönözze az innovatív oktatási módszerek és kezdeményezések elterjedését.</p>
Felület	<p>https://kansanvalistusseura.fi/en/projects/tale/</p>
Időtartam	2022-2024
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none"> Új meglátások megfogalmazása a fenntarthatóság és a zöld átmenet előmozdításának módjáról a felnőttoktatási és -képzési intézmények és közösségek közötti együttműködésben. Együttműködés kialakítása a felnőttoktatási és -képzési intézmények és a zöld átmenet/fenntarthatóság területén működő alulról jövő kezdeményezések között. A transzformatív tanulási módszerek fejlesztése a zöld átmenethez, hozzájárulva ezzel a kapacitásépítéshez mind az felnőttoktatási és -képzési szektorban, mind az alulról jövő kezdeményezések körében. Az egymástól való tanulás támogatása. Ajánlások közzététele arról, hogy a felnőttkori tanulás hogyan járulhat hozzá a zöld átmenethez.
Elsajátítandó/fejlesztendő kompetenciák	<p>Résztevők:</p> <ul style="list-style-type: none"> Szaktudás szerzése arról, hogyan lehet felhasználni a transzformatív tanulást a zöld átállás előmozdítására. Hálózatok létrehozása és együttműködés a közösségekkel és az alulról jövő kezdeményezésekkel.
Hasznos linkek	<ul style="list-style-type: none"> https://eaea.org/our-work/projects/tale-project/

Program/projekt neve: TSITour – Training on Social Inclusion in Tourism, by including elderly people as local storytellers for the Tourism Industry <i>(Képzés a társadalmi integrációról a turizmusban, az idősek helyi mesélőként való bevonásával)</i>	
Áttekintés	
Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EPROFcor – Escola Profissional de Cortegaça (portugál szakképző iskola tulajdonosa) ▪ CEPROF – Centros Escolares De Ensino Profissional LDA (portugál szakképző iskola tulajdonosa) ▪ Fundación Intras (spanyol magán alapítvány) ▪ Centro per Lo Sviluppo Creativo “Danilo Dolci” (olasz civil szervezet) ▪ KMOP – Social Action and Innovation Centre (rászorulókat támogató görög civil szervezet) ▪ Defoin (spanyol képzési központ)
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Idősekkel foglalkozó turisztikai szakemberek és a szociális gondozás és jólét területén szakképzésben részt vevő hallgatók. ▪ Idősek
Leírás	A TSITour projekt a szakképzésekhez új képzési modul létrehozását kínálja a gondozás és a jólét területén, amely a szociális gondozás alatt álló személyek kompetenciáit kamatoztató és értékelő projektek megvalósításáról nyújt képzést. A kísérleti tesztelés munkamodellje az idősek hozzájárulása a turisztikai ágazathoz azáltal, hogy önkéntes helyi mesélőként dolgoznak a turisztikai helyszíneken.
Felület	https://tsitour.eu/
Időtartam	2020-2023
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szakképzési modul kidolgozása a gondozás és jólét területén Portugáliában, Spanyol-, Görög- és Olaszországban. ▪ Az idősek mint történetmesélők bevonása a turisztikai ágazatba. ▪ Az idősek visszaintegrálása a közösségbe. ▪ A történetmesélés népszerűsítése. ▪ Jó gyakorlatok összegyűjtése és kerekasztal-beszélgetések szervezése szakemberekkel.
Elsajátítandó/fejlesztendő kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A szakképzésben részt vevő tanulók szakmai és egyéb, szociális, személyes kompetenciáinak és készségeinek fejlesztése. ▪ A szakképzésben részt vevő tanulók felkészítése szociálisan rászoruló emberekkel való munkára. ▪ A szakképzésben részt vevő tanulók és az idősek közötti együttműködés, mint a turisztikai ágazat átalakításának módja.
Hasznos linkek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ https://www.kmop.gr/wp-content/uploads/2021/07/tsitour-nl3-EN-1.pdf

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bit management Beratung GmbH (osztrák képzési intézet) ▪ E – seniors (idősek digitális készségfejlesztését célzó francia alapítvány) ▪ Johanniter – Unfall – Hilfe (berlini székhelyű, nemzetközi jótékonyági szervezet) ▪ CETEM (spanyol üzleti egyesület és képzési központ) ▪ Future Balloons (portugál vállalkozás)
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Idősek (60+) ▪ Idősek ellátási/ápolói környezetben ▪ Idősekkel dolgozók
Leírás	A SEN4CE projekt célja, hogy elkötelezze és képessé tegye az időseket a jövő zöld, fenntartható és digitális, körforgásos gazdasága iránt, és bevonja őket a magas színvonalú felnőttoktatásba és az egész életen át tartó tanulásba.
Felület	https://sen4ce.eu/context-of-the-project-or-background/
Időtartam	2022-2024
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az idősek felvértezése, hogy aktívan részt tudjanak venni a fenntarthatósággal és a körforgásos gazdasággal kapcsolatos vitákban, programokban és kezdeményezésekben. ▪ Az egész életen át tartó tanulás támogatása a körforgásos gazdaságról és a digitális eszközökről szóló, személyre szabott digitális képzési anyagokkal az idősek számára. ▪ A generációk közötti tudásátadás és az ágazatközi (felnőttoktatási/ellátási és idősgondozási) hálózatok előmozdítása. ▪ Nagy, nemzetközi hatás elérése a célcsoport megszólításával csatornák széles spektrumán keresztül. ▪ A körforgásos gazdaságról szóló tananyag kidolgozása idősek számára, továbbá a gondozási és idősellátási ágazatban. ▪ Körkörös gazdasághoz kapcsolódó digitális eszközök, digitális képzési anyagok. ▪ Képezd a képzőt típusú digitális képzés idősekkel dolgozók számára.
Elsajátítandó vagy fejlesztendő kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az idősek a fenntarthatóság és a körforgásos gazdaság aktív szereplőivé válnak. ▪ Az idősek élethosszig tartó tanulási lehetőséget és hozzáférést kapnak a digitális képzési anyagokhoz. ▪ Az idősek és a fiatalok összekapcsolódása és együttműködése.

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none"> Erasmus Student Network (európai hallgató hálózat) European Students' Union (európai diákszövetség) European University Foundation (európai egyetemek szövetsége) Students Organising for Sustainability UK (diákok által vezetett oktatási jótékonyági szervezet) Technische Hochschule Köln (kölni egyetem) Université Libre de Bruxelles (brüsszeli egyetem)
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> Felsőoktatási intézmények, továbbá helyi, bejövő és távozó diákok (ami működhet az időssekkel is)
Leírás	A Green Erasmus projekt az Erasmus+ program környezeti fenntarthatóságának javítására és az európai felsőoktatási ágazatban a fenntartható nemzetköziesedés fontosságának tudatosítására törekszik.
Felület	https://project.greenerasmus.org/
Időtartam	2020-2023
Képzési célok és tartalom	<ul style="list-style-type: none"> Az európai felsőoktatási ágazatban a fenntartható nemzetköziesedés fontosságának tudatosítása. A hallgatói szervezetek képessé tétele arra, hogy a változás ágensei legyenek, és a környezeti fenntarthatóság témakörében javulást sürgessenek. A „learning-by-doing”, azaz a gyakorlati tanulás megközelítés, amelyet egy kézikönyvben foglaltak össze a környezetvédelmi tevékenységekre vonatkozó iránymutatásokkal. A tapasztalatok megosztása egy jelentésen keresztül, amely összefoglalja valamennyi helyi Green Erasmus kezdeményezést. Szakpolitikai ajánlások, tippek és trükkök bemutatása a fenntartható cselekvéshez, valamint a fenntarthatósági elvekkel kapcsolatos források ismertetése
Elsajátítandó vagy fejlesztendő kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> A diákok a változás aktív szereplőivé válnak azáltal, hogy tanulnak a fenntarthatóságról és megváltoztatják szokásaikat.

Áttekintés

Szervezet	<ul style="list-style-type: none">▪ EPALE
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none">▪ Felnőttoktatásban részt vevő szakemberek▪ Felnőttoktatók és trénerek▪ Tanácsadó és támogatást nyújtó személyzet▪ Kutatók▪ Akadémikusok▪ Szakpolitikai döntéshozók
Leírás	<p>Az EPALE-t az Erasmus+ program finanszírozza, és része az EU stratégiájának, amelynek célja, hogy minden felnőtt számára jobb tanulási lehetőségeket biztosítson. Ez egy európai nyílt közösség, amely lehetőséget biztosít a tagok számára, hogy kapcsolatba lépjenek egymással, és megosszák gondolataikat, véleményüket, tudásukat és tapasztalataikat kollégáikkal. Emellett a felnőttoktatás szempontjából releváns, magas színvonalú információk forrása.</p>
Felület	<p>https://epale.ec.europa.eu/en/why-epale#About_Menu_Id</p>

Hivatkozások

Bianchi, G., Pisiotis, U. and Cabrera Giraldez, M., GreenComp The European sustainability competence framework, Punie, Y. and Bacigalupo, M. editor(s), EUR 30955 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, ISBN 978-92-76-46485-3, doi:10.2760/13286, JRC128040

Centers for Disease Control and Prevention. (2020, January 13). Challenges Developing Material to Match Health Literacy Skills | Health Literacy | CDC. Wwww.cdc.gov.

<https://www.cdc.gov/healthliteracy/developmaterials/audiences/olderadults/understanding-challenges.html>

Climate Change (2014). Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Working Group II Contribution to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Recuperado em 2016, junho 30, de <http://ipcc-wg2.gov/AR5/>

Climate Change (2014). Mitigation of Climate Change. Working Group III Contribution to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Geneva: IPCC. Recuperado em 2016, junho 30, de http://www.ipcc.ch/pdf/assessmentreport/ar5/wg3/ipcc_wg3_ar5_full.pdf

Eloy, A. (2009). Energias sem-fim: contrariando as alterações climáticas. Lisboa: Editora Colibri.

Federal/Provincial/Territorial Ministers Responsible for Seniors . (n.d.). Age-Friendly Rural and Remote Communities: A Guide . https://www.phac-aspc.gc.ca/seniors-aines/alt-formats/pdf/publications/public/healthy-sante/age_friendly_rural/AFRRRC_en.pdf

Gomes, M. (2012). Projetos em EDS: apresentação geral. Seminário Educação para o Desenvolvimento Sustentável. CNE, Lisboa, pp.211-212

Márcio Rafael Gomes Cabral, José Eduardo de Figueiredo Lima Rebola, Zdeňka Telnarová, Janka Bednáriková, Eva Polášková, Zuzana Zahradníková, Jan Mičoch (2020): Working with Choirs of Senior Citizens https://projekty.osu.cz/aseb/doc/methodology_final_document.pdf

Hivatkozások

Jammal, S. E. (2022, August 29). Storytelling to improve adult education. Epale.ec.europa.eu. <https://epale.ec.europa.eu/en/resource-centre/content/storytelling-improve-adult-education>

Kotradyova, V., Ceresnova, Z., Simkova, M., Filova, N., & Kacej, M. (n.d.). Design for all methods to create Age-Friendly Housing. Faculty of Architecture and Design, Slovak University of Technology in Bratislava (STU). Purdie, N., & Boulton-Lewis, G. (2003). THE LEARNING NEEDS OF OLDER ADULTS. *Educational Gerontology*, 29(2), 129–149. <https://doi.org/10.1080/713844281>

Sharit, J., & Czaja, S. J. (2018). Overcoming Older Adult Barriers to Learning Through an Understanding of Perspectives on Human Information Processing. *Journal of Applied Gerontology*, 39(3), 233–241. <https://doi.org/10.1177/0733464818794574>

The CareSide. (2021, November 11). A Guide to Life Story Exercises for Seniors. <https://www.thecareside.com.au/post/life-story-exercises-for-seniors/#:~:text=Ask%20the%20senior%20to%20bring>

The European Data Protection Board. (2020, May 04). Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679. https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf

Felhasznált Freepik képek

[Image by prostooleh](https://www.freepik.com/free-photo/portrait-seniors-hat-gardening_9659512.htm#query=elders%20and%20susytainability&position=1&from_view=search&track=ais) on Freepik

Image by [Freepik](https://www.freepik.com/free-photo/full-shot-woman-reading-nature_10353826.htm#query=elders%20reading%20in%20nature&position=34&from_view=search&track=ais)

Image by [Freepik](https://www.freepik.com/free-photo/elderly-couple-picking-vegetables-from-their-countryside-home-garden_29346919.htm#query=elders%20and%20susytainability&position=14&from_view=search&track=ais)

C.H.A.N.G.E.R.S. - 2.0

Kövesse a C.H.A.N.G.E.R.S. – 2.0 projektet a közösségi média felületein!

www.changers2.eu

[Changers-2.0](https://www.facebook.com/Changers-2.0)

[c.h.a.n.g.e.r.s.2.0](https://www.instagram.com/c.h.a.n.g.e.r.s.2.0)